

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 1 (12)
- Miljö

Remiss om Betänkande - En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden i Värnamo kommun beslutar att lämna följande yttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet:

Sammanfattning

Vi har begränsat oss till att yttra oss över livsmedelskontrollen, eftersom den delen bedöms få störst konsekvenser för vår kommun.

Vi avstyrker förslaget att Livsmedelsverket ska ta över all livsmedelskontroll från kommunerna, eftersom vi är tveksamma till om de vinster utredningen lyfter, kommer att få så stora effekter i praktiken att det är motiverat med en så omfattande förändring av kontrollorganisationen. Vi anser att det först behöver utredas om det inte finns möjligheter att på annat sätt lösa de problem med bland annat likvärdighet, kompetens och styrning/samordning som finns idag, eftersom det framkommer i utredningen att varken kommunerna eller Livsmedelsverket har tagit sin del av ansvaret för att åtgärda problemen. Det är också angeläget att problemen kopplade till Livsmedelsverkets organisation analyseras och att behovet av förändringar som framkommer av den analysen genomförs innan ansvaret för kontrollen eventuellt flyttas över.

Skulle förslaget genomföras yrkar vi på att tiden för genomförandet förlängs betydligt med hänvisning till att en så stor omställning tar tid ~~samt att det först behöver ske förändringar i Livsmedelsverkets nuvarande organisation, eftersom det finns brister som tyder på att förslaget inte kommer att få den effekt som avses om det genomförs 2028.~~

För att inte utarma glesbygden bör det också noga övervägas var den eventuella nya organisationen ska finnas representerad. Detta borde också funnits med i utredningen för att det ska gå att ta ställning till förslaget.

Kontrollperspektivet

Sammantaget är vår bedömning att det utifrån ett kontrollperspektiv finns möjligheter att förslaget kan leda till en mer likvärdig och rättssäker kontroll med högre kompetens och bättre möjlighet till samordning. Det finns mycket kompetens på Livsmedelsverket, men det gäller också att kunna använda den

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 2 (12)
- Miljö

kompetensen för att vägleda och utbilda och det gäller oavsett om det ska ske internt eller externt.

Likvärdighet och rättssäkerhet

Förslaget att Livsmedelsverket och Jordbruksverket tar över kontrollen inom livsmedelskedjan bedöms i teorin vara motiverat utifrån ett likvärdighets- och rättssäkerhetsperspektiv, eftersom det bedöms kunna medföra en större likvärdighet och högre rättssäkerhet i kontrollen om det är två myndigheter som ska samverka jämfört med 270. Kontrollen föreslås vara decentraliserad till minst varje län, vilket medför att det finns en risk att varje enhet utvecklar en egen linje i sina tolkningar av lagstiftningen, vilket i så fall inte medför så stora vinster som förutspås i utredningen.

Så länge det är människor och inte robotar inblandade kommer det också att vara svårt att få likvärdiga bedömningar och likvärdig kompetens överallt i landet. Inte ens i en kommun med få inspektörer blir det alltid likvärdiga bedömningar, trots att inspektörerna pratar mycket med varandra. I en stor organisation minskar förutsättningarna att gemensamt diskutera bedömningar. Ska detta då styras uppifrån? I så fall fräntas inspektörerna tilliten att kunna tänka själva, vilket medför att kompetenta inspektörer förmodligen blir understimulerade.

Våra inspektörer uppfattar att stödet i tolkningar av lagstiftningen från Livsmedelsverket är bristfälligt och att inspektörernas kompetens nedvärderas när en hänvisning endast sker till lagstiftningen, som inspektören givetvis redan har läst. Att stödet uteblir eller är otydligt är en stor orsak till att olika bedömningar görs i kommunerna.

Kompetens

Vi håller med om att kontrollen med åren har blivit mer och mer komplex med nya livsmedel, nya produktionsmetoder med mera, vilket ställer högre krav på kompetens och att det i en liten kommun i dagsläget är svårt att upprätthålla den kompetensen, särskilt om inspektörerna även ska ägna sig åt annat än livsmedelskontroll.

Kompetensen bedöms med förslaget kunna höjas jämfört med kompetensen i små kommuner med få anställda och få kontrollobjekt, eftersom inspektörerna kan specialisera sig och dessutom finns det i en stor organisation större möjligheter att utbilda personalen internt. Det bygger dock på att förändringar inom Livsmedelsverkets nuvarande organisation också vidtas, så att inspektörer i den nya organisationen bland annat kan få stöd och svar på frågor gällande tolkningar av lagstiftningen.

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 3 (12)
- Miljö

Det finns möjlighet att på ett strukturerat sätt stötta inspektörerna med kompetens på ett bättre sätt än idag, även om kontrollen inte flyttas över till Livsmedelsverket.

Samordning och förenkling

Även utifrån ett samordningsperspektiv, där var och en av de ca 270 myndigheterna behöver ha en egen administration och till exempel ta fram egen information, egna blanketter, checklistor och mallar bedöms förslaget ge stora fördelar. Hur det sedan kommer att fungera i praktiken är svårare att sätta, eftersom det inte bedöms vara så enkelt som rapporten ger sken av. Det finns en övertro på stordriftsfördelar.

Att förenkla de lagar och regler som finns bedöms bara kunna ske i en begränsad omfattning, eftersom det huvudsakligen är EU som styr detta.

Även den här delen kan förbättras genom att det centralt tas fram förslag på mallar, beslut och blanketter i större omfattning än idag. Förbättringar har skett successivt under många år och behöver fortsätta.

Företagarperspektivet

Sammantaget bedöms inte förslaget ge lika stora vinster för företagarna, åtminstone inte för mindre företag, som för kontrollen. Även om en högre likvärdighet, rättssäkerhet och kompetens samt samordning uppnås är det tveksamt om det kommer att bli enklare för företagarna och om de kommer att få bättre rådgivning när organisationen centraliseras. Förslaget kan också medföra att det blir högre avgifter för många företag och risken finns att det även blir mer byråkratiskt.

Det kan också påtalas att Livsmedelsverket under en längre tid har haft i uppdrag att förenkla för företag och eftersom problemen fortfarande finns kvar har verket uppenbarligen inte lyckats så bra med detta uppdrag. Det finns säkert många orsaker till det. Dels finns det regler, som alla EU-länder förväntas följa och Sverige har som enskilt land inte möjlighet att påverka allt och detta faktum kommer att kvarstå så länge Sverige är med i EU och en ny organisation löser inte det problemet. Det löser inte heller problemet med att företagarna upplever att det är många myndigheter och regler de har att rätta sig efter, eftersom förslaget endast omfattar en mindre del av företagarnas administrativa börda och dessutom kan antalet kontrollmyndigheter totalt ibland till och med öka. Här bedöms det behövas ett större perspektiv för att lätta på företagens administrativa börda.

Likvärdighet och rättssäkerhet

Företagarna efterfrågar likvärdighet i tolkningen av lagstiftning och avgifter för kontrollen, men utifrån ett företagarperspektiv bedöms det vara tveksamt om

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 4 (12)
- Miljö

fördelarna med den efterfrågade likvärdigheten i kontrollen, avgifter och rådgivning uppväger de nackdelar som skulle kunna bli effekten av en centralisering (med decentraliserad bemanning) enligt förslaget. Kostnaden blir mer likvärdig, men förutspås öka för många, vilket delvis motverkar syftet med att förenkla för företagen.

Av tradition har Livsmedelsverket också tolkat reglerna mer strikt än många kommuner och upplevs troligen mer byråkratiska jämfört med kommunerna. Tolkningarna av lagkraven blir förmodligen mer likvärdiga, men kanske också mer strikta utan hänsyn till omständigheterna.

Så länge det inte har skett några förändringar hos Livsmedelsverket i att ge service och tydlighet är sannolikheten liten att det inom en snar framtid ska fungera gentemot företagen. Kommunerna borde trots allt ha större förutsättningar, än åtminstone mindre företagare, att ta till sig den skriftliga informationen som finns på bland annat kontrollwiki.

Kompetens

Höjs den generella kompetensen hos inspektörerna kommer företagen att gynnas om de samtidigt kan få bättre rådgivning. Kommunernas långa erfarenhet av att praktisera kontroll och förmågan att sätta sig in i företagarperspektivet bör dock inte underskattas.

Närheten till kontrollpersonal för frågor och rådgivning ska heller inte underskattas och möjligheten att få prata med någon på Livsmedelsverkets är enligt vår erfarenhet relativt liten i dagsläget, så även om kompetensen kan bli högre är frågan hur den kommer, särskilt mindre, företag tillgodo?

Samordning och förenkling

Den del den här utredningen omfattar är bara en liten del av alla krav som ställs på ett företag och frågan är hur mycket det egentligen kommer att underlätta den administrativa bördan. För vissa företag kanske det till och med kan bli fler olika myndigheter som ska utföra kontroll/tillsyn, eftersom till exempel miljötillsynen och alkoholtillsynen inte ingår i utredningen. Det finns andra möjligheter till samordning, där även andra myndigheter än de inom livsmedelskedjan kan ingå, till exempel en ingång för företag till myndighetskontakter, där de kan registrera uppgifter för att slippa det varje gång och att myndigheter delar register.

Alternativa lösningar

Det framgår av rapporten att det finns mycket problem som beror på den nuvarande strukturen, till exempel likvärdighet i bedömningar och avgifter, styrning och kompetens, men att allt automatiskt skulle lösas om Livsmedelsverket och Jordbruksverket tar över bedöms vara naivt att tro. Det

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 5 (12)
- Miljö

finns dels stora utmaningar med att styra en så stor organisation och det lyfts också i utredningen att Livsmedelsverket behöver jobba med att förändra sin kultur och bemötande utifrån de olika branschernas utmaningar och behov.

Det är också otydligt i rapporten vad företagarna är missnöjda med kopplat till kommunernas respektive Livsmedelsverkets kontroller. Det faktum att det heller inte finns något färdigt förslag till hur organisationen ska se ut gör det också svårt att ta ställning till om förslaget kan fungera i praktiken.

Enligt SKR (redovisning i samband med genomgång av SOU 2025:64 samt Insikt 2024) visar resultatet av de undersökningar (Insikt) som på senare tid har genomförts av kommunernas företagarklimat att det gradvis har skett förbättringar över ett decennium, att livsmedelskontrollen 2024 är "bäst i klassen" inom samtliga områden (information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet) och att nästan 93 % av kommunerna ligger inom högt/mycket högt (70 eller över) och att endast 1 % av kommunerna inte uppfyller kriterierna för godkänt (< 50). Alla kommuner ingår inte i undersökningen, men det är ändå en fingervisning om att det finns en vilja hos kommunerna att förbättras.

Andra lösningar borde utredas bättre innan förslaget i den nuvarande utredningen genomförs. Det gäller till exempel statens vägledande roll, revisionssystemet, möjlighet till samordning av kontroll med få objekt och högre kompetenskrav, samverkan och vad i missnöjet hos företagarna som är kopplat till flexibiliteten i lagstiftningen, eftersom den delen inte kan påverkas i någon större omfattning. Likvärdigt i bedömningar kommer det aldrig att bli så länge det är människor vi har att göra med.

Statskontorets har för närvarande ett uppdrag att genomföra en analys av Livsmedelsverkets förutsättningar att fullgöra sina uppgifter och uppdrag samt regeringens styrning av myndigheten. En slutlig skriftlig redovisning ska lämnas den 1 oktober 2025. I uppdraget anges att hänsyn ska tas till SOU 2025:64. Det ifrågasätts om det inte borde vara tvärtom, det vill säga att SOU 2025:64 tog hänsyn till resultatet av statskontorets utredning?

Tid för genomförande

Den stora omställning förslaget innebär bör inte underskattas. Att organisationen ska finnas på plats 2028 bedöms inte vara realistiskt. När vi läser utredningen får vi intrycket av att det är ett beställningsjobb och inte en objektiv utredning, där länsstyrelser och kommuner nedvärderas till förmån för Livsmedelsverket, trots att det lyfts fram att företagare inte alltid är nöjda med Livsmedelsverkets kontroller och att det finns problem i organisationen.

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 6 (12)
- Miljö

I rapporten anges "Det är viktigt att förändringsarbetet inom myndigheten bygger på en grundlig analys av vad som fungerar och inte fungerar inom organisationen och att målen som sätts upp är realistiska och välgrundade. Inför förändringsarbetet är cheferna nyckelpersoner som både måste kunna förmedla syftet med arbetet och motivera de anställda". Den organisation som avses är Livsmedelsverket. Vi instämmer i detta och är medarbetare omotiverade finns det problem i organisationskulturen och ledarskapet som behöver förändras. Förändringar av en organisationskultur tar tid, eftersom det innebär att människors beteenden behöver förändras och förändringen borde ske innan livsmedelsverket tar över hela landets livsmedelskontroll annars finns det en risk att problemen förs över till den nya organisationen. Det här talar för att en omställning behöver få ta längre tid och alternativa lösningar behöver också utredas bättre innan ett beslut fattas.

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 7 (12)
- Miljö

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Med anledning av att Värnamo kommun framför allt berörs av att utredningen föreslår att livsmedelskontrollen lyfts bort från kommunerna och tas över av Livsmedelsverket läggs fokus på den delen i utredningen. Kommunerna berörs även av t.ex. ändringar gällande kontrollen av animaliska biprodukter, men den delen bedöms inte påverka den kommunala verksamheten i lika stor omfattning.

Det har under en längre tid i omgångar framförts kritik mot Sveriges kontroll i livsmedelskedjan från flera olika håll. Kritik framkommer t.ex. i statens offentliga utredningar, rapporter från riksrevisionen och statskontoret samt efter EU:s revisioner av Sveriges livsmedelskontroll.

EU har bland annat påtalat bristande likvärdighet i kontrollernas omfattning och kvalitet, otillräcklig nationell översikt av kontrollresultat och begränsad kapacitet för revision och uppföljning av kommunal kontroll.

På uppdrag av regeringen gjorde Livsmedelsverket 2009 en översyn av ansvarsfördelningen för kontroll av livsmedelsanläggningar. Efter det flyttades kontrollen av animalieanläggningar över från kommunerna till Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket fick även i uppdrag att under perioden 2011–2014 genomföra särskilda insatser för att förstärka samordningen mellan olika kontrollmyndigheter inom livsmedelskontrollen i syfte att skapa en bättre kontroll till nytta för företag och konsumenter. Efter det har bland annat handböcker, utbildningar och vägledningar tagits fram. Ett revisionssystem etablerades också, men detta har på senare tid inte fungerat.

I Riksrevisionens granskning (RiR 2014:12) ifrågasätts om staten tar sitt ansvar för att säkerställa en fungerande livsmedelskontroll när kommunerna inte klarar sitt uppdrag. Det framkommer bland annat att Livsmedelsverket inte har utnyttjat sina befogenheter att styra upp kommunerna samt att kraven på kontrollmyndigheterna är otydliga, uppföljningen bristfällig och få åtgärder vidtas när brister upptäcks. Riksrevisionen föreslår en ny organisering om förbättringar uteblir. Med anledning av Riksrevisionens rapport lämnade regeringen en skrivelse (Regeringens skrivelse, Riksrevisionens rapport om granskning av livsmedelskontrollen, Skr. 2014/15:16), som innehöll regeringens bedömningar av de åtgärder som rekommenderades i rapporten. I skrivelsen angavs att det finns många fördelar med att ha en decentraliserad kommunal kontroll till exempel närhet till kontrollobjekten och en lokal kännedom. Det framgick också att det stora antalet kontrollmyndigheter innebär utmaningar när det gäller likvärdigheten och kontrollkvaliteten samt att upprätthålla inspektörernas kompetens, särskilt i

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 8 (12)
- Miljö

små kommuner. Regeringen ansåg dock att de möjligheter som ges till samverkan, genom t.ex. kommunalförbund eller gemensamma nämnder möjliggör även för små kommuner att leva upp till de krav som ställs. Regeringen uttryckte vidare att vissa anläggningar till sin karaktär och komplexitet är sådana att de fordrar en specialistkompetens hos personalen som inte självklart kan förväntas finnas i samtliga kommuner.

I Statskontorets rapport 2015:17 om avgifter i livsmedelskontrollen konstateras att de kommunala kontrollmyndigheterna inte alltid utför nödvändig kontroll och att avgifterna för kontrollen varierar stort över landet. Statskontoret föreslog bland annat ett mer aktivt agerande från Livsmedelsverket mot kommuner som missköter sitt uppdrag.

Statskontoret påtalar, i sin rapport 2017:9 problem med sårbarhet med få livsmedelsinspektörer och föreslog regeringen att anta en färdplan och vidta ett antal åtgärder i syfte att öka kommunal samverkan, eftersom ett statligt övertagande då bedömdes vara förknippat med för stora effektivitetsrisker bland annat i form av höga omställningskostnader, även om likvärdighets- och rättssäkerhetsskäl talade för ett statligt övertagande. Statskontoret bedömde att det fanns möjligheter att utveckla Livsmedelsverkets styrning av livsmedelskontrollen för att på så sätt åtgärda en del av de brister som finns i den kommunala kontrollverksamheten. Statskontoret har tidigare föreslagit att Livsmedelsverket bland annat skulle kunna agera mer aktivt mot kommuner som missköter sitt kontrolluppdrag. Målet att ingen kommunal kontrollmyndighet skulle ha färre än tre årsarbetskrafter inom livsmedelskontroll år 2025 föreslogs. Statskontoret påpekar i rapporten även att det stora antalet kontrollmyndigheter som finns i dag gör det svårare för Livsmedelsverket att styra och samordna effektivt.

Statskontoret har för närvarande i uppdrag att genomföra en analys av Livsmedelsverkets förutsättningar att fullgöra sina uppgifter och uppdrag samt regeringens styrning av myndigheten. En slutlig skriftlig redovisning ska lämnas till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 1 oktober 2025. Analysen ska ta hänsyn till bl.a. SOU 2025:64.

I livsmedelsstrategin 2.0 framgår att regeringen, utöver det breda arbetet för att förbättra företagsklimatet för företagen i livsmedelskedjan i Sverige, kommer att kraftsamla inom följande tre fokusområden.

- Ökad robusthet i livsmedelskedjan
- Exportfrämjande
- Svensk kvalitet och gastronomi.

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 9 (12)
- Miljö

I Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan finns för 2026-2029 ett fokus på riskbaserad och likvärdig kontroll, verkningsfull kontroll, spårbarhet och beredskap. Enligt SKR (Powerpoint vid muntlig genomgång av SOU 2025:64) ses detta som en delösning i arbetet med regelförenkling och ökad konkurrenskraft.

I utredningen (SOU 2025:64) lyfts bland annat flera utmaningar fram med den nuvarande kontrollorganisationen, det handlar till exempel om likvärdighet i kontrollen när det finns 247 kommunala kontrollmyndigheter, sårbarheten i små kommuner, där 180 kommuner har mindre än 3 årsarbetskrafter och 61 mindre än 1 årsarbetskraft samt skillnader i avgifter på grund av olikheter i riskklassning och varierande timavgifter. Utifrån ett företagarperspektiv lyfts problem med flera kontrollmyndigheter, varierande tolkning av regler, administrativ börda och olikformig rådgivning.

Syfte och omfattning

Syftet med utredningen i SOU 2025:64 är att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur som säkerställer likvärdiga konkurrensvillkor och förenklar för de företag som är verksamma inom områdena livsmedel, foder och ABP. I uppdraget ingår att

- analysera ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet,
- föreslå en ändamålsenlig finansiering för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet samt säkerställa likvärdiga avgifter,
- föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för kontrollmyndigheternas rådgivning och stöd till företag och som minskar risken för omotiverade skillnader i rådgivningen och stödet,
- kartlägga begränsningar som påverkar möjligheterna att samverka mellan kontrollmyndigheterna och föreslå hur samverkan kan förbättras,
- föreslå åtgärder som särskilt underlättar för mikroföretag med diversifierad verksamhet i livsmedelskedjan,
- lämna nödvändiga författningsförslag

Uppdraget är begränsat till offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt kontrollförordningen inom områdena livsmedel, foder och ABP samt till de djurskyddskontroller som utförs i nära anslutning till, eller i samband med, kontrollerna inom de områdena.

Flera av aktörerna i livsmedelskedjan kan alltså vara föremål även för annan offentlig kontroll och annan tillsyn än den som omfattas av denna utredning, t.ex. tillsyn enligt miljöbalken eller tillsyn enligt alkohol- och tobakslagstiftningarna.

Utredningens förslag

Två huvudsakliga alternativ har utretts:

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 10 (12)
- Miljö

1. En koncentration av det kommunala kontrollansvaret till kommunala förbund (den Finska modellen).

2. Statlig kontroll, Livsmedelsverket eller Länsstyrelsen

Utredningen föreslår en centralisering till Livsmedelsverket (livsmedel) och Jordbruksverket (foder och ABP) med decentralisering av kontrollpersonal till åtminstone varje län. Alltså en minskning från 270 (247 kommuner, 21 länsstyrelser, Livsmedelsverket och Jordbruksverket) till 2 (Livsmedelsverket och Jordbruksverket). Möjlighet ska finnas att överlåta kontroll mellan Livsmedelsverket och Jordbruksverket för att förenkla för företag.

Förslaget bedöms medföra enklare och tydligare ansvar, högre kvalitet och kompetens, jämlik tillgång till kontroll och råd, bättre förutsättningar för digitalisering och större nationell överblick.

Finansieringen föreslås fortsatt ske utifrån den nuvarande modellen med efterhandsdebitering och den riskklassning som infördes 2024 ska fortsatt gälla. Vissa lättnader föreslås för mikroföretag med diversifierad verksamhet.

Hur avgifterna påverkar företagen har inte utretts i detalj, men det kan för flera företag bli en ökad kostnad, eftersom statens kontroll kostar mer. Däremot räknar man med stordriftsfördelar som kan dra ned kostnader.

Jämförelse mellan statlig och kommunal kontroll

Nedan har en analys gjorts med hjälp av copilot för att jämföra för- och nackdelar med statlig respektive kommunal livsmedelskontroll. Analysen baseras på kap 12 i utredningen (SOU 2025:64). Det kan påpekas att Livsmedelskontrollen till största delen är lagstyrd och det finns därför inte så stort utrymme för lokal påverkan.

Aspekt	Statlig kontroll – Fördelar	Kommunal kontroll – Fördelar	Statlig kontroll – Nackdelar	Kommunal kontroll – Nackdelar
Likvärdighet	Enhetlig tillämpning i hela landet	Anpassning till lokala förhållanden		Risk för olika tolkningar och praxis
Resurseffektivitet	Bättre samordning och specialisering. Stordriftsfördelar	Snabbare handläggning lokalt		Svårigheter med samordning mellan kommuner
Kompetens	Lättare att rekrytera och	Lokal kännedom om verksamheter		Bristande kompetens i

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 11 (12)
- Miljö

	behålla specialister			små kommuner
Digitalisering	Gemensamma IT-system och bättre datadelning			
Demokratisk förankring		Större lokal insyn och påverkan		
Byråkratisering			Risk för tungroddhet, ökad byråkrati och minskad flexibilitet	
Lokal anpassning			Mindre känslighet för lokala behov	
Tillgänglighet			Större avstånd till verksamhetsutövare	
Rättssäkerhet				Risk för olika tolkningar och praxis

Hur påverkas kommunens verksamhet av förslaget?

Enligt förslaget ska all kommunal livsmedelskontroll, inklusive kontrollen av dricksvattenanläggningar och FCM-anläggningar (Food Contact Material) läggas över på Livsmedelsverket. I nuläget finns totalt 306 registrerade livsmedelsanläggningar, 14 registrerade dricksvattenanläggningar och 7 registrerade FCM-anläggningar.

Behovet av tjänster för kontrollen har beräknats till 1,5 årsarbetskrafter efter omklassning inför 2024. Det finns idag 2 inspektörer som jobbar med kontrollen och dessa utför även bland annat handläggning av köldmedierapporter och avfallstillsyn enligt miljöbalken, knutet till livsmedelsanläggningarna. Det innebär alltså att antingen försvinner 2 tjänster, vilket belastar en redan ansträngd miljötillsyn, eftersom andra handläggare behöver ta över de arbetsuppgifter som nu utförs av livsmedelsinspektörer. Alternativet är att enheten får ytterligare en halvtid och därmed kan behålla en inspektör.

I övrigt kommer de kommunala verksamheter, som idag får kontroll av miljöenhetens personal enligt förslaget få Livsmedelsverket som kontrollmyndighet. Det blir då också Livsmedelsverket som handlägger ärenden kopplade till livsmedelsområdet. Utredningen tar heller ingen hänsyn till hur kommunens övriga uppdrag kan påverkas om livsmedelskontrollen tas bort, Hur

Lis Ryberg
Miljöchef

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 12 (12)
- Miljö

kommer till exempel Livsmedelsverkets kontroller att samordnas med kommunernas brottsförebyggande arbete och civila beredskap?

Under en övergångsperiod kommer det också att innebära en hel del arbete för miljöenheten med att föra över uppgifter till de nya kontrollmyndigheterna (Livsmedelsverket och Jordbruksverket). Hur det ska gå till är i dagsläget oklart. Det föreslås i utredningen att kommunerna eventuellt kan få viss ersättning för det arbetet. Även om ekonomisk ersättning fås kommer det förmodligen ändå att bli livsmedelsinspektörerna som ska utföra arbetet, vilket i så fall går ut över kontrollverksamheten.

Bilaga:

SOU 2025:64 - En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft